

Մանգրամի Էֆեաք

Մ Ի Ի Ն Ա Տ Ի Ի

ՈՒՄՈՒՐԸ ԲՕԼԻԹԻԳԸՅՅԷ ՎԷ ՄԻՎԱՏՏԸ ՍԱՅԻՐԷ

ԳԻՐԻՆՃԻ ՍԵՆԷ

1867 ՅՈՒՆՎԱՐ 19 ԲԷՆՉԵՄՊԻՃ

ՆԻՄԵՐՈ 252

Մանգրամի Էֆեաքը հաճախ 6 եանի սենեակէ 300
հիւսիսէ վերելիւ, սենեակէ գլխակէ, բոլոր փարաշ տախի
իջնուէ օլարագ, 200 զէ՝ օլուկ, ալթը այլըն 100 զէ՝ օլա-
րագ, վէ նիւսիսի տախի 50 ար փարայա սաթըլաւագ արը :

Իլանաթըն պէհէր սաթըն իլէն, պե-
րինճի տէֆատա 3, իքինճի տէֆատա 2,
վէ իւշիւնճի վէ սայիր տէֆալարա 1
էր զուրուշ ալընաւագ արը :

Մէքթուկ վէ սայիրէ, Պէյ-օղլունա տօղրու-եօ տ-
467 նիւսիսի տախի վէ ՎԱՆՆԻ ՀԵՐԱՆՏ Թաղի-
նէսինաէ, Կարապետ 8. Փանուսանէ կէօնաէրիլէնէ ք-իք :

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹԸ ԽԱՐԻՃԻՅԷ

(Ա.Յան Հ-ի լուսնիւն)

Փարիս, 29 յունվար, ախչամըն սաաթ
6 վէ 12 տաղըգասընաւ :

Էսանաթ Ումուսիյէ :

Փարիս, 50-50 :

Լօնտրա, 293-4 :

Աթինատան մահը հալին 28 թարիխիլէ
ալընան պիր խապէրէ կէօրէ, Տէվլէթի ալիյէ
թարաֆընտան զուհուրա կէլէն թէհտիտա-
միզ նօթալար իւզէրինէ, Եունան հիւքիւմէ-
թի ասկէրինին 51 պին նէֆէրէ իւլաղինէ
գարար վերմիշ տիր :

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹԸ ՏԱՅԻՐԻՅԷ

Մուսիխէրէն խարիճիյէ նազըրը տէվ-
լէթու Սաի բաշա հազըրէթլէրի թարա-
ֆընտան, Եունան հիւքիւմէթիին պաղը
հարաքեաթը ալէյինտէ տիւվլէ չամի-
յէյէ կէօնաէրիլէն միւզէքքէրէլէրին (նօ-
թա) թէրճէմէսի Անաթօյի նում զուգէ-
թատա օգունմաւ շ օլտուղունտան այնէն
տէրճ խտէրիլ :

«Էֆէնտիմ, թարաֆը ալիլէրինիլէ
մուգատտէմ ճէ իրաւ օլունան միւզէքքէ-
րէլէրտէն կիրիա իսթիլալընըն սուլհու-
նէթիճէ վէրտիլինի, վէ գուսուր գալան
ասըլարըն Սէլինօ վէ ֆիսամօ սանճագ-
լարընա թօրլանտըլարընը խապէր ալ-
տըրըզ, իշպու միւզէքքէրէմ ետինիլէ
վասըլ օլմագըրզ կիրիտին միւսթագիլէն
իթաաթ իյլէտիլինի սիլէրէ թէլէկրաֆ
թարիլիլ իլէ խապէր վերէճէյիմի իւմիտ
խտէրիլ :

«Ճիւմլէնին արթըզ մալիւմլէրի օլտու-
ղու իւզըն իսթիլալըն տէվամ իտիպտէ
վիտտէճէ թէլէֆիթա պայիս օլմասըն-
տան պաշգա հիշ պիր շէյէ ֆայիտէ իթ-
մէյէն պաղը Էհլի ֆէսատ Եունանլարէ :

տէպիլը իլըլէ թաշրատան կէլիպտէ կի-
րիտիլէրի իսաֆէ իլէ թէշվիլ ու թաշ-
րիք իթմէսէլէր իտի, շու իսթիլալըն
պէլքի գան տէօթիւմէքսիլին շօգտան Էօ-
նիւ ալընմասը իսթիմալ իտի. Եունան-
լար միւթթէհիմ հարէքթիլէրինտէն
պիր նէթիճէ հասըլ օլմաեաճաղընը ան-
լատըլար իսէ, արթըզ աշըգտան Բու-
լիլ թարաֆլարընը (Էֆիլիօս վէ Թէսա-
լիա) իսլալ իթմէյէ պաշաթըլար, հէր
կիւնա ֆէրայիլիլ թէրք պիրլէ պիր թա-
գըմ Էշըրեա ֆըրգալարը թէրթիլ իյ-
լէմիլէր, օնլար իսէ Լամիա վէ Գարվա-
սարա թարաֆլարընտաքի Եունան ասկէ-
րինտէն Էարտըմլանարագ հուտուալարը
թէճաւուկ իթմէյէ պիլիմ թէպաամըզ-
տան քէնտիլէրինէ դարշը դօեան իրիս-
թիանլարը ասըպ քէսիլ զասալ ու զարէթ
իտիեօլլար, վէ կէլէն պահար մէֆիմի
շու հալ պէլքի վիւսաթ վէ ճէսամէթ
քէսալ իտէր շիւրհէսի իլէ, կէրէք տէր-
եառէն վէ կէրէք դարատան իճապ իտէն
թէտարիլիլթաթ վէ թէտապիրաթտէ պու-
լունուլմուշ տուր :

«Արթըզ պիլիմ իշիմիլ տտիլիլէճէ
ասըլար իլէ օլմաեալ, զիրի իտարէմիլտէ
պուլունան թօլիլալարտա աշըգտան իս-
թիլալ թագվիլէթ վիլմէյէ սայու զայ-
րէթ իտէն պիր տէվլէթ իլէ տիր, Պէյ-
լէ պիր սըրատա իսէ, Եունան տէվլէթի-
նին տէյիլ եալընըզ կիրիա իսթիլալըն իլա-
Էեալաթը սայիրէմիլին իսլալ իսթիլալ-
հաթը հազըրնա շու հարէքթիլինէ Էմ-
սալարզ օլտուղունու տիւվլէ միւթէ-
հապպէնին տալի թագըր իյլէյէճէյինէ
շիւրհէմիլ Էօգ տուր. պու ճիւմլէ իլէ
Սալթանաթը սէնիլ իսթիլալաթը ամ-
մէի իսլալ իյլէմէք սէվտասընտա պու-
լունմասըրընտան, պու պապտէ Էօրնէք-
սիլ միւսաատէ իթիլիլինտէ միւնքիւր
կէլէմէպէր պէլլէրիլ :

«Անճագ թէճաւուկըն հիշ պիր վէճէ
իլէ ճայիլ օլմաեաճալ հատու ու հու-
տուու վար արը. իշթէ պու Էճիլուն չէվ-
քէթու վէ դուարէթու փաթիշա ճըրզ
վէ Էֆէնտիլիլ հազըրէթլէրի արթըզ պիր
թագըմ Եունանլը սիւրիւնիլ իլէրին ա-
Էաղընըպտա քէնտի հալէրինտէ վէ սա-
յէի չէ հիլեարիտէ իսթիլալաթ իլէ միւտ-
տէթի կիւզար իթմէք արզուսուլունա
պուլունան Էքսէրի թէպաալարընըն պու-
մագըլէ ատամար Էֆէալը իտպիսէ-
սինէ դուրպան կիտէրէք, ասայիլիլ մէ-
մալիլինին իսթիլալընա թէհամիլ ի-
տէմէք :

«Օնուն իլին Էկէրշի Եունան տէվ-
լէթի մուհէտէլէրին մուղայիլիլ օլարագ
շու հարաքեաթը նապէճատտէ տէվամ ի-
տէճէք օլուր իսէ, Սալթանաթը սէնիլյէ
պուլունան զուհուր իտէճէք ֆէրաթէթին
մէսուլիլէթինի Եունանլարա համլ իտէ-
րէք, քէնտիլինին վիդայէսի զըմընտա ի-
ճապ իտէն թէտապիրաթը լաղըմէյէ թէ-
չէպպիւս իթմէյէ մէճպուր օլաճագ տըր :

«Էֆէնտիմ, տիւվլէ չամիլյէ պու-
լունան Բուսիա, Ֆրանսա վէ ինկիլթէր-
րա Անատուլու տա սուլ չէ իսթիլալաթըն
տէվամընա վէ Սալթանաթը սէնիլյէնին իս-
թիլալիլյէթ վէ թէմամիլյէթինէ սայիր
օլան մուհէտաթըն մուհաֆագապընա
ղայրէթ իթմէքտէն տուր օլմատըլարըն-
տան, իւշիւտէ պիլ իթիլիլաթ Եունան
տէվլէթինին շու թագըրըն թահսին իթ-
մէյէրէք, վէ օնա միւզէքքէրէ կէօնտէ-
րէրէք հուգուգու միլէլ ֆէրայիլինին իճ-
րասընա թէշվիլ, վէ շու հիւճում իթ-
մէլիլին Էօլտուղ հարէքթիլինտէն տուր
օլմագըրզ թահիլը իթմէլէ Տէվլէթէյն
միլանէսինտէ իլանը հարպըն մէնինէ հիմ-
մէթ իտէճէլէրինէ իւմիտի գալիլիլ վար
տըր, գիրա Սալթանաթը սէնիլյէ պու-
պապտէ իճապ իտէն զայրէթի պիհուտէ

Եւրե սարժի իմ մէջ տէն օսանտը :

« Եֆէնտիմ, պու պապտէ Եռնան տէվ-
լէթինէ թիւ էլտէն պիր շէտիտ միւզէք-
քէրէ իրսալ օլունմասը իշին նէզտինտէ
էլշի պուլունտուղունուզ տէվլէթի թահ-
լիք իմ մէյէ սայ իյլէյէսիւ, վէ շէյ-
լէ պլիթիլէսինիւ քի, էկէրշի շու ին-
թարլըմլոտան պիր նէթիմէ հասըլ օլմա-
եարադ, Եռնան տէվլէթի մուհէտա-
թը մալիւմէնին միւզթէգասընա մուղա-
յիր հարաքեաթտա տէվմա խոէճէք օլուր
իսէ, արթըգ Սալթանաթը սէնիյէ քէն-
տի հուղուղունուհն վիգայէսի պապըն-
տա իճապ իտէն թէտապիրաթտա պու-
լունմասեա մէճպուր օլաճադ տըր :

« Իշ պու միւզէք քէրէմիլն նէզտին-
տէ պուլունտուղունուզ տէվլէթին խա-
րիճիյէ վէքիլինէ իրպէ խոէրէք, էկէրշի
մաթլուպ իտէր իսէ, սուրէթիինիտէ
թագաթիմ խոէսինիւ » :

Տէրի-սէտաթթ • քեանուհի էվլէլ
(Էհեկո •) 14 • (Իւզա) Ասլի

Տ Ի Ի Ձ Ձ Ե

Էօթէտէն պէրու առէթտէն պուլունտու-
ղու իւզրէ, Շէպլին-դարաթիտարք ճիւլարըն-
տան Գարա-Եագա տէնիլէն մահէլլտէն քիւլ-
լիյէթլուճէ գօեուհն սիւրիւլէրի եագ մէվսի-
մինտէ Տիւղճէ եայլաքընա կէթլիլիւ, վէ
գըշըն եա օրատա թաճիլլէրէ սաթարլար,
վէ եախօտ իսթանպուլա կէճտէքիլլէր :

Պունտան իքի այ գատար մուգատտէմ
Գարա-Եագալլը թաճիլլին պիրիսինին չօպա-
նը էօլիւր, վէ պու խուսուհն Տիւղճէ միւտի-
րինին մալիւմու օլտուգտա, սիւրիւլինն սա-
հիպինի ճէլպ իլէ, « ասըլ սիւրիւ սահիպի էօ-
լէն առամ իմիշ, սէն չօպան իմիշսին, տի-
մէք տիր քի գօեուլար պէյթիլլմալլինտիր-
լէր » տէր :

Թաճիր չայլըր չապալար, վէ գօեուհն-
լարըն սահիպի քէնտիսի օլմասընա չահիտ-
լէր տիրէթմէք իսթէր իսէտէ, միւտիր է-
ֆէնտի հիշ պիր իֆատէսինէ սէմի իթիպար
իթմէք իսթէմէտիկինտէն միւղուհն մահպէ-
սէ իլղա իյլէտիքտէն պաշգա, հէմ աեաղը-
նա բրանկա վուրտուրուր, վէ ճէմտէ ալ-
թը « աաթ գատար զէվալլընը աեաղլարըն-
տան աատրըր » :

Թաճիր սօգուղ կիւն մահպէտտէ գալ-
տըգտան սօնրա, արթըգ չարէսի թիւքէն-
տիկինտէն, գօեուլարըն միւտիր էֆէնտիյէ
թէպիլմինէ ըույի ըիւզա կէօսթէրիւ • գօեուհն-
լար միւտիր էֆէնտի գօնալը էօնիւնէ կէ-
թիլլիլիւ, պիրէր պիրէր սաեըլը, վէ սէ-
քիգ եիւզ օթուղ ըէս օլտուղու աեաղլըր :

Միւտիր էֆէնտի գօեուլար իշին սէք-
սէնէր զուրուշ ֆիեաթ պէնան իտէր իսէ-
տէ, ըէմտէ մուգապիլ ալաճաղը գօեուլար
իշին եալընը օթուղար զուրուշ ֆիեաթը
քեաթի առտ իյլէտիկինտէն, էլլի պիր պաշ
գօեուհն սէնէր ալը գօր :

Թաճիր մահպէտտէն գուրթուլտուղուն-
տա, իզմիտէ կիտիպ չասան Թահսին բաշա
հագըթլլէրինէ արգուհուլ վիրէրէք իֆատէյի

հալ իտէր, վէ սէյլէտիքլէրինին թաաթիգը
իշին, Գարա-Եագալլը թաճիլլէրտէն իւշ
տէօրթ քիշիլի տաթի շէհատէթէ կէօթիւ-
րիւր :

Բաշայի միւշարիլէյ հագըթլլէրի աեիտէ
մալ քեաթիպլէրինտէն Մահուտ էֆէնտիյի
պա պուլըրթու քէյթիլլէթի հալին թէֆ-
թիշ ու թէճէսիւսինէ թայսին իտէր :

Մահուտ էֆէնտի պիր գաշ կիւնտէն սօն-
րա ապտէթիլտէ, թաճիլլին թէշէքթիլլէրի
թաաթիլլինէ տայիր, պէշ օն իւղալը մահպէր
կէթիլլիլիլէն պաշգա, միւտիր էֆէնտիին
սայիր հարաքեաթը նամէրդիլէսի հագընտա
պիր թագըմ մալիւմաթլար ալտըղըն տալի
պէնան իտէր :

Շու տաթի դարաթիպտէն տիր քի, Թա-
ճիրին իզմիտէ կիթիկինի միւտիր էֆէնտի
իշիթիկինտէ կիւնէնէրէք մէրգուհն տօրթ
նէֆէր չօպանլարընտան իքի նէֆէրինի, կիթ-
տիկինի պանա նիշի՞ն խապէր վիրմէտիկինի
տիլլէրէք մահպէսէ իլղա իյլէտիքտէն պաշգա,
մէրգուհն չօպանլարըն մահպէսէ գօնուլ-
տուղլարը կիւնէ պիր գաշ նէֆէր Չէրքէսլէր
գօեուլարըն պուլունտուղու մահէլլէ կիտէ-
րէք, վէ « պիրի հաթիմ էֆէնտի կէօնտէրտի
գօեուլարը իսթէյօր » տիրէրէք եիւզ Երմի
աօգուղ ըէս գօեուհն ալըպ կիտէրլէր :

Մահուտ էֆէնտի Տիւղճէնէ թէֆթիլլէ
կիթիկինտէ, մէլլէր գօեուլարը սիւ-
րիւպ կէօթիլլէրէն Չէրքէսլէրի պուլմալընպ,
անճագ միւտիր էֆէնտիին ըէսիմ տէյի ալ-
մըշ օլտուղու 34 ըէս գօեուհն եալընը
20 ըէսինի պուլուր վէ թաճիրի մէրգուհն
սիւրիւսինէ թէպիլմ իտէր :

Չասան բաշա հագըթլլէրի պու մալիւ-
մաթլար իւզէրինէ աեիտէ թէլ վուրտուրու-
րագ միւտիր էֆէնտի իյէ մէճիս աղալարը-
նը իզմիտէ ճէլպ իտէր, վէ մէճիս քէպիր-
տէ թաճիրի մէրգուհն իլէ միւտիր էֆէնտի
վէ մէճիս աղալարը մուհաքէմէսինէ պազը-
լըր, հալ պու քի Տիւղճէ մէճիսի աղալա-
րը օլ պապտէ պիլսապէր օլտուղլարըն խա-
պէր վէրտիլլէրիլէ պէրապէր, միւտիր էֆէն-
տիինն սայիր կիւնա սույի հարէքթլլէրինի
տաթի խապէր վէրիլլէր :

Իզմիտ մէճիսի քէպիրի պու մուհաքէ-
մէյի տիլլէտիքտէն սօնրա, Տիւղճէ միւտի-
րի թարաթընտան թաճիրէ 160 ըէս գօեուհն
թէպիլմ օլունմասընա հիւքմ վէրիլլիւ, վէ
չասան բաշա հագըթլլէրի թարաթընտան
միւտիր էֆէնտի ալլ իտիլլիւ :

Չիւքմ օլունան դարար մուհիպինճէ եա
160 ըէս գօեուլարը վէ եախօտ պէտէլ ագ-
ճէսինի էտա իթմէք իւզրէ միւտիր էֆէնտի
թաճիրին Տիւղճէյէ կիթմէսինիթէքլիֆ իտէր
իսէտէ, մէրգուհն չէքտիլլի բրանկա վէ մահ-
պուսիյէթի վէ աալտըղըն տէր խաթըրի-
լէ գօրգտուղունտա՞ն նաշի մի օլա, եօխսա
պաշգա պիր սէպէպէ մէսինի մի օլա, պաղը
գալան գօեուլարըն ալըպ իսթանպուլա կի-
տէր, սաթար, վէ եա 160 ըէս գօեուլա-
րընը, վէ եախօտ 85էր զուրուշտան պէտէլ
ագճէսինին թահսինին տայիր պիր գըթա էմրի
սամի թահսիլլիլէ իզմիտէ ապտէթ իտէր :

Տիւղճէ մէճիսինին իֆատէսինէ կէօրէ,
միւտիր էֆէնտի, մէմուրլինի տէվլէթ իլէ

պիրիլլէքտէ քէնտի ալօստօս մաաշընը դայա
իթմէմէք իշին, « Իսթանպուլտան թէլէկրաթ
կէլմիշ տիր, իեանէ թօլլանճադ տըր » տէյէ-
րէք, մէյտանէ պիր եալան աթար, վէ էհիլ
սէրվէթլէրտէն պիրէր իքիշէր լիւա թօլար :

Սօնրատան Տիւղճէ էհալիսի պու խու-
սուս իշին Պօլուեա խապէր կէօնտէրէրէք
ասըլ օլմատըղըն թահպըգ իյլէտիքտէ, իեա-
նէ իսմիլլէ վէրմիշ օլտուղու լիւալարը միւ-
տիր էֆէնտիտէն կէրի ալըր :

Չէվալլը քէյլլինին պիրիսի արապաթը-
նըն տիրիլլինի եաղլամալը օլմասընտան
նաշի, միւտիր էֆէնտիին գօնաղը էօնիւն-
տէն կէշէր իքէն, ճըղըրթամըշ օլուպ, վէ
էֆէնտիյի միւմալիլլէյ իսէ, մէրգուհն փա-
րաճա կիւնահընը չըգարմագ իսթէտիկինտէն,
« արապան պէնի թաճիլ իթտի » տէյէրէք
մէրգուհնտան ճէլայի նագտի ալըր :

Չիւքիւմէթ սանտըղընա մալ օլաճադ պիր
էօքիւղիւ քէստիլլէրէք պիր մըգտարընը գօ-
նաղը իշին ալը գօյտուգտան սօնրա, պազը-
նըն օրանըն պազգալընա սաթար, վէ դայ-
րիհիւմ, վէ դայրիհիւմ :

Շու միւտիր էֆէնտի մուհաքէմէսի վէ իս-
թիլլէրէքտէ, կէրէք չասան բաշա հագըթլլ-
լէրի, վէ կէրէք իզմիտ մէճիլլի քէպիրի
թարաթընտան գուհուրա կէլէն տիգաթ վէ
հագգանիյէթիլլանալը կէրէր մէտէ չաեան
տըր, լաքին ճիւզի պիր ճիւնահ վէ ճիւնաթթ
սէպէպինտէն նիգամէն ելլարճա միւճրիլլէր
ըրանղալարտա չիւրիւմէքտէ իքէն, պիլա իւ-
թիեաճ ու դարուրէթ պուհնա ճիւնահ վէ ճի-
նալլէթլիլի իրթիքեալ իթմիշ օլան պիր տէլ-
լէթ մէմուրու, տճէպա եալընը աղլ օլունա-
րագ, պաշգա ճէլա չէքմէքսիլլին գուրթու-
լաճա՞գ մը տըր • վէ գուրթուլմասընա առա-
լէթ ու հագգանիյէթ իզթիգասընտա՞ն մը
տըր :

— Կէլէն սէնէտէն պէրու կէղմէքտէ
օլան պիր թէսալվուրուհն պու եագըն-
լարտա գուլվէտէն Ֆիլիլէ կէթլիլլէրէ Բու-
հի, շէյլէք քի Ֆրանսա տէվլէթիլլէ Բու-
սիա տէվլէթիլլին նիյէթ ու արգուլարը
իւզրէ, կէրէք տէվլէթլիլի միւշարիլլէյ-
հա, վէ կէրէք Տէվլէթի ալիյէ թարաթի-
լարընտան գուհուրա կէլէճէք Ֆէտա-
քեալըղլա Գուտը շէրիֆտէ վագը Ս •
Ֆարաթիւն քիլիսէսինին միւճէտտէտէն
ինչա օլունաճաղը պու կիւնլէրտէ թէք-
րարէն զագէթալարտա օգուհնմանա պաշ-
լալըն տըր :

— Մէսմուլիլլէ կէօրէ տիրէքի կիւն
Պէյ-օղլուտա վագը քիլիսէ միւզտէ պազը
ուլղունսուղուղլար վուգու պուլմուշ
տուր • շէյլէք քի պիր թագըմ թաշարլը
չայ ալմէլէ թագըմը մէքքիւր քիլիսէյէ
թէճէմիլի իլէ, եէնի եալընաճաղ օլան
էպիլլէտէ իշէյէն վէ միլլէլի սայիլլէտէն
պուլունսուլ իշմիլլէրի գօվմուշտար տըր :

Պու խուսուտա չօգտան պէրու թէ-
շէքքիլլէր կէղմէքտէ օլուպ, վէ էպիլլէյի
մէղալուրէնին պիր Էլլըօպալը գալթանա
վէրիլլէսինտէն նէշէթ իթմիշ տիր :

Շու Ֆենալըզարն զուհուրի իհ թիմալինն էվլեկնտեն տիւշիւնիւմէսի կէրէ թայեիպէ շաեան տըր, լաքին, սւ մէլէ թազըմըննտա մէզքիւր հարէթէի հագգանիյեթէ գարշը տըր, չիւնքի մէրգուժ գալֆաեա գօնթըաթօ իլէ վէ ըլիմիշ տիր:

— Իշիթ տիկիմիլէ կէօրէ սալը կիւնիւ սըբազան Պատրիարք հայր հագրէթէլի, վէ Բուսիա սէֆիրի ժէնէրալ ինեաթիէֆ ճէնապլէրի վէհափառ Գէորգ սըբազան հագրէթէլիքին կիտէրէք ըսմի թէպրիքի իֆա իլլէմիշէր տիր:

Սէֆիրի միւշարիլէյ ճէնապլէրի թարաֆը իմէրալթօրիտէն իրաւ պուլ բուլմուշ օյան պիր զըթա պըրլանթիէր վէ միւզէթէն խաշը վէհափառ կաթու ղիկոս հագրէթէլի վէղարլարը աննընա քէնտի էլլէրիլէ թալիք իլլէմիշէր տիր:

Վէհափառ կաթուղիկոս հագրէթէլի պու կիւն գաթը հագրէթի սատարէթ բէնաշի իլէ Բէյիս բաշա հագրէթէլիքին վէ եարլն տաթի Ասի բաշա, գաթիտանը տէրեա Մէհէմէտ Ալի բաշա, վէ Բիզա բաշա հագրալթընա կիտէրէք իզհարը ուպուտիյեթ իլլէնէճէք տիր:

— Վէհափառ կաթուղիկոս սըբազան հագրէթէլիքին Տէր-սէաթէթէ թէշիթիլէրինտէ ղազէթաճըլար թարաֆընտան գրաաթ վէ թաղտիմ գըրլնան լայիհանըն սուրէթինի այնէն տէրժ իտէրիլ:

Վէհափառ Հայրապետ .
Կ. Պօլսոյ ազգային Երեսփոխանական ժողովը եւ 'ի Ս. Էլմիթին գումարեալ համագրական ընտրողական ժողովն զՍեր Սըրբազնութիւնը կոչելով 'ի միածնէջ գահ Սըրբոյ Հօրն մերոյ Լուսաւորչի, Պուրսայու ձեր սիրելի հօտին հովուութենէն կը բարձրացնէ յընդհանրական հովուութիւն բովանդակ Հայոց ազգին . ուստի այսօր մայրաքաղաքիս ժողովուրդը, դասք եկեղեցականաց եւ աշխարհականաց եկան զիմաւորելու զՍեղ, Վէհափառ Տէր, եւ Ձեր անձին եւ ընտրութեան վրայ ինդակցութիւն յայտնելով, Ձեր Բարձր սըբազնութեան բարօրութիւն եւ բարեյաջողութիւն գործոց մաղթելու:

Գիտէք, Վէհափառ Տէր, թէ որչափ մեծ ու բարձր է այդ կոչումն ու աստիճանը, առ օր Հոգին սուրբ առաջնորդեց զՍեղ, նոյնչափ մեծ եւ ամենամեծ է Ձեր պարտաքը, մանաւանդ այս ժամանակիս մէջ, յորում Հայոց ազգն ընդ ոլորտս երկրի, իբրեւ 'ի միակ յոյս եւ ապաւէն առ Ձեզ դարձեցած է իր հայեցումքը, եւ Ձեր փորձառութեան եւ կատարելութեան ձիրքերէն կակնկալէ:

Նախ պահպանութիւն եւ ամբողջութիւն Հայաստանեայց ուղղափառ եկեղեցւոյ, անխախտ եւ ամրապինդ պահելով քրիստոսազիր կարգ ու կանոն, առաքելական եւ լուսաւորչական աւանդութիւնք եւ արարողութիւնք, որ 'ի նախնեաց մերոց 'ի սրբոց հարց

եւ 'ի քաջարի նահատակաց մեզի մնացած անգին ու անգիւտ օրտահատոր նշխարներ են՝ բազմաթիւ հայերու արիւնովը չաղախուած եւ մեզի հասած, որք մեր ազգութեան մի միայն կնիքը կը կրեն, եւ անոնց մով ենք այսօր Հայ ազգ մը աշխարհի առջեւ . եւ ջնջելով ու վերցընելով այն ամեննոր ու եկեղեցւոյ եւ ազգի մնասակար կարգադրութիւնները, որոնք տգէտ, չահախընդիր ու թոյլ անձերու ձեռքք ներմուծուած ու գործութիւն գտած են:

Երկրորդ, երաշխաւորեալ պահպանութիւն Ազգիս, ազգային եւ անհատական իրաւանց ապահովութիւն իւրաքանչիւր բարեխնամ կառավարութեանց ներքեւ, որոնց հալատակ կը գտնուին Հայ ազգի գաւակները: Վասն զի Ձեր Վէհափառութիւնը ոչ միայն Ռուսիաքանակ՝ այլ եւ Թուրքիաքանակ, այլ եւ Հնդկաքանակ եւ Պարսկաքանակ եւ Աւստրիաքանակ ազգայնոց վրայ ընդհանրական տեսուէ էք 'ի Հոգւոյն, հովիւ էք Ազգէն ընտրուած, եւ անոր հայրենաւանդ Ս. Կըրօնին, եկեղեցւոյն, աւանդութեանց, սովորութեանց, ազգային եւ անհատական ամեն իրաւանց պաշտպանը առաջի Ռուսիոյ 'ի Ռուսիա, առաջի Թուրքիոյ 'ի Թուրքիա, առաջի Անգղիոյ 'ի Հնդկաստան, առաջի Պարսիոյ 'ի Պարսկաստան, առաջի Աւստրիոյ յԱւստրիա: Ուստի եւ այս ամեն կառավարութեանց հետ իրրեւ ընդհանրական գլուխ եւ ներկայացուցիչ Ազգին՝ կարող էք բանակցիլ եւ Ձեր հօտին ու ձեր ժողովրդեան համար բարեխօսել, միջնորդել, եւ անոնց բարոյական, նիւթական եւ մտաւորական զարգացման հոգ տանիլ:

Երրորդ, ըստ կարգի՝ բայց ըստ պիտոյից առաջին համարելի է ազգային դաստիարակութեան ծաւալուը, այն է սրտով, մտքով եւ հոգեով հայեր պատրաստել: Հայաստանեայց Ս. եկեղեցին եւ Հայոց ազգը մեծ կարօտութիւն ունի քաջարիութեւ, հոգելից, բանիւրուն, վերջապէս արժանաւոր եկեղեցականներու եւ աշխարհականներու: Արժանաւոր եկեղեցականաց պէտքը Դուք ինքնին փորձով զգացած էք, Վէհափառ Տէր, հովիւ պէտք է, ոչ անձնորդ, գրուի ոչ ինքնասէր, այլ ժողովրդասէր, եկեղեցասէր եւ ազգասէր: Այս պիտոյքը մեծ եւ զգալի եղած է, մանաւանդ ներկայ ժամանակիս մէջ, յորում անարժան եկեղեցականաց երեւէ՛ն եկեղեցին նշաւակ, ազգը յուսաբեկ եւ մանաւոր թեմեր ալ խայտառակ եղած են: Ձերնք վաճքերուն մեծ մասին եւ ամենէն հոչակաւորներուն ողբալի վիճակը, թողունք առաջնորդաց մեծ մասին անպիտանութիւնը, այլ անպատմելի խաղաղապետութիւնք, քստմնելի սըբազնութիւնք եւ անյուր եւ անխիղճ գայթակղութիւնք դործուցան մօտ առններս երկու մասնաւոր կաթողիկոսութեանց թեմերուն մէջ, յԱղթամար եւ 'ի Սիւ, երկու անարժան եւ խաղաղ անարժան եկեղեցականաց միջոցաւ: Ազգը քստմնելով տեսաւ անոնց անվայել դործը, եւ վրձակային ժողովով այն ինքընտիր, ինքնահրաւէր եւ ինքնակոչ անձանց անվաւերութիւնը եւ անարժանութիւնը վրձ

ուեցաւ: Ձեր վէհափառութիւնն այնպիսի սըբազնութեանց եւ Հայաստանեայց եկեղեցւոյ եւ ազգի կործանում եւ տգէտ ըսպառնացող հճրագործութեանց վրայ անշուշտ արժանաւոր սրտմտութեամբ կը նայի, եւ Տիրոջը այգին այնպիսի աղուէաներէ դերժ պահելու փոյթ պիտի տանի:

Այս երեք գլխաւոր պիտոյից մէջ՝ որոնք կակնկալէ Ազգը այսօր Ձեր վէհափառութենէն, կը պարունակին եւ այլ ամենայն պիտոյք, զորոնք հարկ չենք համարիր մանրամասնել հոս: Ձեր Վէհափառութիւնն այն ամենը գիտէ ու կըզգայ, եւ արգէն ազգոր մեծ յոյսեր կը անուցանէ իր սրտին մէջ, եւ վստահութեամբ կընայ ըսել թէ իր ընտրութեան մէջ վրիպած չէ: Դուք այն արժանաւորութիւնը ոչ միայն խօսքով՝ այլ եւ գործքով պիտի ցուցնէք, Ձեր փառքը Հայաստանեայց եկեղեցւոյ պահպանութեան եւ ամբողջութեան մէջ փնտռելով, Ձեր պատիւը Ձեր հարազատ գաւակաց կենդանի եւ բախտագիտութեան մէջ եւ Ձեր յիշատակը ձեզի արժանաւոր յաջորդաց մէջ: Դուք այսօր կը գահակալէք այն Աթոռ՝ զոր Ձեզմէ առաջ բազմաթիւ կաթողիկոսներ ժառանգած են: Բայց անոնցմէ մէկ մասը միայն իրենց անուանը հետ իրենց բարի, առաքելնի, սիրելի եւ պաշտելի յիշատակը թողուցած են, իսկ մնացեալները միայն «անուննին» Անշուշտ Դուք 'ի շարս կաթողիկոսաց՝ միայն անուն թողելու չէք: Այլ արժանաւորաց օրինակին պիտի հետեւիք, եւ մանաւանդ Ձեր նախորդին նախորդ Աշտարակեցի հոգեւոյս Ներսէս կաթողիկոսին, այն անմահ յիշատակաց արժանի անձին, որուն համար ազգը յաւիտեան երախտագէտ պիտի մնայ: Կը տեսնէք, Վէհափառ տէր, թէ ժողովուրդը, ձեր սիրելի զաւակները, ինչ սիրալիր եւ որդիական դգուանօք զՍեղ չուրջ պատեր են: այո՛, ոչ միայն զգուելի այլ եւ պաշտելի պիտի ըլլաք երբ իրենց անկալութեանց կատարումը տեսնեն: Իսկ եթէ, (Աստուած մի արասցէ) զըկուին այս յոյսերէն, ո՛հ այն ատեն եւ ոչ մէկը պիտի դուռնէք Ձեր չուրջը: Քիչ մը խիստ են այս խօսքերը, այո, բայց ազգին այս օրուան աղետալի եւ վտանգաւոր վիճակին մէջ 'ի դիմաց ժողովրդեան այս ազգարարութիւններն հոս պէտք է որ ըլլան: Ժողովուրդը արթնցած է, կ'զգայ, կ'իմանայ, կը յուզի, այսպիսի տեսարաններու վրայ չլամտութեամբ չը նայիր: հոգեւոր ու կենսական հանդէսներու եւ տեսարաններու կը բաղձայ: Դուք այս փառքին ու պատուոյն մէջ ոչ թէ հանգստութիւն, խաղաղութիւն եւ երջանկութիւն գտնելու կուգաք, այլ զիշեր ցորեկ անքուն տքնութեամբ ազգային եկեղեցւոյ, հարապետական կանոնաց, ազգային յառաջադիմութեան եւ ազգային ընդհանրական եւ անհատական իրաւանդ պաշտպանութեան համար միջնեւ իսկ նահատակութեան: վրտանդը մեծ է, հարկաւ եւ Ձեր Վէհափառութեան աշխատութիւնն ալ մեծ պիտի ըլլայ: Բայց աւելի փառք ու պարծանք պիտի գայ Ձեր անուան եւ յիշատակին, զի տոյսիս ալեկոծեալ փոթորկալից ժամանա-

ԼԵՎԱՆԹ ՀԷՐԱԼՏԸՆ ԹԱՊԹԱՆԷՍԻՆՑԷ
ՊԷԹ-ՕՂԼՈՒՑԱ ՏՕՂՐՈՒ ԵՈԼՑԱ, ՅՈԹՕԿՐԱՅ ԱՊՏՈՒԼԼԱ
ՊԻՐԱՑԷՐԼԷՐ ԳԱՐԷԸՍԸՐՑԱ ՆԻՍՄԵՐՈ 467 :